

Formaðurin í Starvsmannafelagnum:

Ikki verkfall men lockout

— Landsstýrið skyldina í, at samfelagið liggur lamið

Tað er Landsstýrið, sum hevur tvingað samfelagið út í hesa støðu.

Tá Landsstýrið týskveldið vrakaði semingsuppskotið var hetta at javnmeta við eitt lockout.

Hesa áskoðan hevur formaðurin í Starvsmannafelagnum, Ernst Hansen. Tað, hann kallar lockout hjá Landsstýrinum, umfatar næstan 1.000 fólk í Starvsmannafelagnum og Postfelagnum, ávikavist 600 og 350.

Hverki Ernst Hansen ella Hendrik Thomsen formaður í Postfelagnum, tora at meta, hvussu leingi henda støðan fer at vara.

— Men eg vóni, tað verður stutt. Tað er best fyrri allar partar, sigur Ernst Hansen.

Starvsmannafelagið var seinast í verkfalli í 1971. Tá vardi tað í triggjar vikur.

A fundi fyrrapartin í gjár fingur alitisfólkini hjá Starvsmannafelagnum álagt at ansa eftir, at onnur fólk ikki taka upp arbeiði hjá limunum.

Ernst Hansen hevði í gjár ikki høyrð um nakrar verkfallsbróttarar.

— Vit meta ikki, tað verður neyðugt at sera verkfallsvörðar, sigur Hendrik Thomsen.

Onkur var til arbeiðis á Postverkinum í gjár. Hetta eru fyrrverandi limir í Postfelagnum. Postfelagið royndi ikki at steðga teimum.

Ernst Hansen sigur, at limirnir í Starvsmannafelagnum fáa pengar frá felagnum. Tað sama, teir annars høvdu fingið í lön.

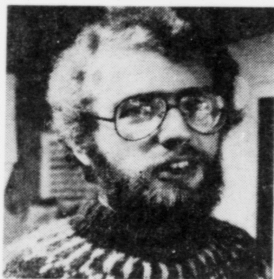
Lögin hjá Postfelagnum sigur, at fyrstu 48 timarnar fáa limirnir ongar pengar frá felagnum. Eftir teir 48 timarnar avger nevndin, hvør stuðulin skal vera.

Hvussu langt, pengarnir rækka, vil hvørigin felagsformaðurin upplýsa.

hd

Føroyski bóka-idnaðurin

Hugleiðingar um løgtingsmál nr. 1 1983 "Ymisk inntøkulógarupp-skot"

sjónarmið

Ídag

Martin Næs, bókavørður

Í 1962 var bókmentavirðislon Norðurlandaráðsins handað á fyrsta sinni. Ongantið er ein bók frá teimum minnu norðurlendsku máløkjum komin upp á tal, Ísland undantikið, tá ið tilmæli hava verið gjørd til hesa virðislonina.

Í mai 1983 fingur grønlandingar, samar og føroyingar frá Norðurlandaráðnum at vita, at nú kundu hesi máløkini gera tilmæli til tað árliga virðislonina, men at tað harvið ikki var nøkur skylda at gera hetta á hverjum ári.

Nú hava vit so fingið henda rættin, og má hetta avgjørt takast sum ein avbjóðing til rithøvundarnar í hesum máløkjunum. Samstundis má man fyrri okkara viðkomandi vóna, at føroyskir myndugleikar gera nakað munagott, soleiðis at føroyskar bókmentir innihaldsliga kunnu verða kappingarførar við aðrar bókmentir. Ti so leingi sum alt rithøvundavirksemi er fritíðaritriv, mugu krøvini ivaleyst setast hærreftir. Men kann ein heil tjoð vera nøgd við slíka tilvildarlaga mannaagongd í longdini?

Skulu vit yvirhøvur vænta okkum at fáa hesa virðislonina einaferð, so mugu vit í hvussu so er fyrst gjalda ferðaseðilin sjálvir!

Oftani verður sagt, at í Føroyum eru nógv »forløg«, sum geva út bókur, og tað er rætt. Tað er eisini rætt, tá ið tað verður sagt, at føroyskir rithøvundar eru nógvir í tali, og at hagfrøðisliga verða nógvur bókur útgevnar — tey síðstu 10 árinu hevur talið ligið ímillum 80—100 bókur um árið.

Tað sum kanska oftast verður gloymt í hesum sambandi er at nevna tann óskipaða føroyska bókaídnaðin. Samstundis sum

bókaútgavan er vaksin, er spróttin fram ein føroyskur bóka- og blaðiðnaður, útgjerdur við øllum nútímans tólum: fyrteikur og stovnar við útbúnum handverkum: prentarum, bókbindarum, lay-out fólkum, bókahandlarum, bókavørðum osfr. Lutfalsliga eru tað nógvur fyrteikur í Føroyum ið fáast við bóka- og blaðiðnaðin.

Trupulleikin í Føroyum er alto so ikki at fáa handritini inn á prentsmiðjurnar, men heldur at fáa tey útftur av prentsmiðjunum í bókasnið — innan fyrri eina rimiliga tíð. Eru prentsmiðjurnar yvirhøvur sinnaðar at geva skrivlig tilbø upp á framleiðslukostnað og framleiðslutíð, so hava teir kortini mangan ilt við at halda hesi tilbø. Hetta ger, at forløg og rithøvundar leita á útlendskar prentsmiðjur, har tey oftast fáa nógv ódýrari tilbø við eini styttri framleiðslutíð.

Øll bókaframleiðsla frá rithøvundi til forlag, verður í Føroyum roknað sum fritíðaritriv, har væntað verður av rithøvundinum, at teir skriva, meðan onnur fólk t.d. sova. Og serstakliga viðvíkjandi føgur bókmentum og yrkisbókmentum verður tað roknað sum ein sjálvsagtur lutur, at avrikini hjá rithøvundinum verða útgevin av einum persónligum yvirskoti av orku og peningi. Viðurskiptini viðv. útgávunum av barna- og skúlabókum eru hóast alt eitt sindur betri.

Tað yðir við nógvum smáum forlögum í lötuni, — og tá ið forlagsviðurskiptini eru so sundur tægað, ber ikki til annað enn at seta spurnartekin við úrslitið. Ynskjandi er at forlagsviðurskiptini verða legd inn í eina fastari legu, ið útbúnum forlagsfólki, soleiðis at tað ikki eru rithøvundarnir, sum frammanundan

Tummulin upp fyrri bókatolli — mentaráðharrin hevur longu koyrt hann upp. Hóast mótmæli úr øllum ættum, hevur Torbjørn Poulsen ikki tikið uppskotið um bókatoll aftur, men latið tað avgreiða

eru noyddir at vera í øðrum størvum, ið eisini skulu taka sær av útgávuvirkseminum. Kann man ikki geva føroyskum rithøvundum annað, so mátti man kunna givið teimum arbeiðsfrið: t.d. skipa soleiðis fyrri, at tað almenna og Rithøvundafelagið í felag skipaðu fyrri einari stuðulsskipan, ið veitir rithøvundum arbeiðsstyrk í styttri ella longri tíðarskeið.

— Hetta vóru ynskisdreymar!

Ti, tað var í veruleikanum sum at fáa vátan vott frammaná hjá øllum teimum, sum h.v.a. nakað sum helst við bókur at gera, at lesa í »Uppskoti til lögtingslóg um broytingar í innflutningsgjöldum«, sum figgjar- og mentamálaráðharrin legði fyrri Løgtingið 1. aug. í ár, at nú skal tollur leggjast á allan innfluttan lesnað, t.v.s. eisini á føroyskar bókur, prentaðar uttanlands. — (Vit hálvvurtuku skúlaværkið, hævðsupplýsingarstovn okkara, fyrri fáum árum síðani, og sum eina revsing fyrri tað, skal nú upplýsing og vitan tollast). — Ein av orsökunum til hesa broyting sigst at vera, at myndugleikarnir á henda hátt m.a. vilja stuðla føroyskum prentsmiðjum og innbindingarvirkjum. Ti við at áleggja innflutningsgjald á bókur, verður tað í framtíðini ikki so biligt, sum tað hevur verið, fyrri føroyingar at prenta bókur í øðrum lendum; biligt, í mun til hvat tað kostar í Føroyum.

Og vóna menn, at føroysku fyrteikurnar tessvegna fáa meiri at gera! Eg taki undir við, at so nógv arbeiði verður gjørt í Føroyum sum gjørligt, men ikki fyrri ein og hvønn pris.

Eg fái meg ikki at trúgva øðrum, enn at hetta uppskotið, hvat bókatolli viðvíkur, í allari sinari breidd, er sett fram í berum

tankaloysi, ti skal ikki langa framleiðslutíðin á føroysku prentsmiðjunum nettupp skiljast soleiðis, at tær hava nóg mikið at gera? Um so ikki er, hava vit so ikki ov nógvur prentsmiðjur í Føroyum? Ella hvi fara tær føroysku prentsmiðjurnar so ikki á útlendska marknaðin og bjóða seg fram har?

Av teimum 92 bókunum ið vórðu útgevnar í 1982, vóru tær 78 prentaðar og innbundnar/heftar í Føroyum. Sama tíðarskeið høvdu vit starvandi 23 ymiskar prentsmiðjur, stórar og smáar. Vit høvdu 4 bókavirkir, ið bundu bókur inn, 7 bókahandlar og 13 bókasøvn. Tilsamans meir enn 40 arbeiðspláss, ið høvdu 120—150 fólk í arbeiði. Øll hesi fólk skuldu í meiri ella minni mun liva av tí føroyska bóka-, blað- og tíðarritsidnaðinum, — av framleiðsluni, av søluni og av brúkinum! Mær renna í hug orðini hjá hvalinum: »Hvør av øðrum liva má«, og eg havi hug at leggja aftrat: »men ikki um tú skrivar bókur«.

Verður hetta broytingaupp-skotið Landsstýrisins um innflutningsgjöld samtykt, verða føroyskir rithøvundar so dyggiliga við sviðið soð. Við at brúka fritíðina til skrivligt arbeiði hava teir í árávis lutvist verið við til at skapa ikki so fá arbeiðspláss í landinum. Og hvat hevði verið meira rimiligt enn at prentarar og bókbindarar stuðlaðu rithøvundunum í at mótmæla, at hetta uppskotið verður samtykt í tí liki, tað er lagt fram? — Men tókkin, rithøvundarnir fáa, er, at tað einasta, sum teir høvdu eftir fyrri seg sjálvar — arbeiðshugurin — verður nú eisini tikin frá teimum.

Arbeidsmálaráðharrin og samráðingarnar

Samráðingarnar standa upp á tað harðasta. Tey sum eru í almennari tænastu og landsstýrið tykkast standa langt frá hvørjum øðrum. Men sjálvur landsstýrismaðurin við ar-

beiðsmarknaðinum undir sær, arbeidsmálaráðharrin, Pauli Ellefsen, lögmaður liggur suðuri á miðalhavsstrond og sólar »bellin«. So nógv virðir hann starvsfólki á post-

verkinum og á ymsu stovnunum! Ein slík niðurvurðing av arbeidandi fólkinum er óhoyrd. Eg skilji ikki, hvi tit á Sosialinum ikki gera meira burtur úr lentakara-

politikki lögmanns. Tit eru alt ov penir. Vit høvdu høyrð, um tað var Atli Dam, ella onkur javnaðarmaður var burturstaddur undir sáttmálasamráðingum. Tá høvdu yvir-

skriftirnar á Dimmu verið stórar, men nú tegir gamla — tantan sjálv.

Hvøði tað verið í útlondum hevði forsætisráðharrin helst farið heim við fyrsta flogfarið. Men so

vita vit tað, goðu kammerátar, standið saman um verkfall verður, og standið saman til komandi val og fáið hasar borgarligu burtur úr Tinganesi.

demos